

DRZEWNICTWO	NORMA BRANŻOWA	BN-70
	Sklejka	7121-03
	Oznaczanie wytrzymałości na rozciąganie i modułu sprężystości przy rozciąganiu w płaszczyźnie płyty	Grupa katalogowa IX 29

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest oznaczanie wytrzymałości na rozciąganie i modułu sprężystości liniowej przy rozciąganiu sklejki o grubości 2 mm i powyżej w płaszczyźnie płyty przy podłużnym, poprzecznym i skośnym (45°) układzie włókien warstw zewnętrznych do osi próbki.

1.2. Normy związane

BN-69/7102-02 Drewnopochodne materiały płytowe. Oznaczanie wilgotności

2. BADANIA

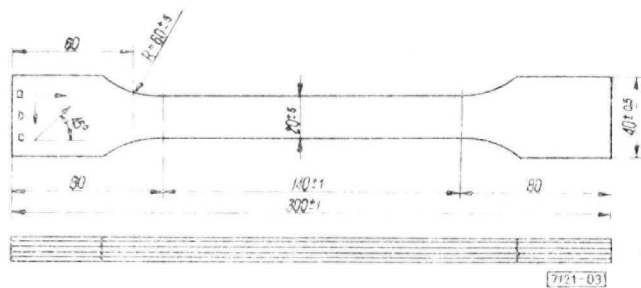
2.1. Przygotowanie próbek

2.1.1. Pobieranie próbek. Sposób pobierania próbek i ich licznosc określają normy przedmiotowe.

2.1.2. Rodzaje próbek. W zależności od przebiegu włókien warstwy zewnętrznej, na próbce sklejki rozróżnia się następujące rodzaje próbek:

- próbki na rozciąganie wzdłuż włókien,
- próbki na rozciąganie w poprzek włókien,
- próbki na rozciąganie pod kątem 45° .

2.1.3. Kształt i wymiary próbki — wg rysunku.

a — kierunek włókien przy rozciąganiu wzdłuż włókien,
b — w poprzek włókien, c — pod kątem 45°

2.1.4. Wykonanie próbek. Wycinanie materiału doświadczalnego przeznaczonego na próbki należy wykonywać nie wcześniej niż w 24 godz po wyprodukowaniu sklejki. Boki próbek powinny być gładko obcięte, a ich krawędzie ostre. Odchylenia od równoległości i prostokątności krawędzi nie powinny przekraczać $\pm 0,2$ mm.

2.1.5. Wilgotność i klimatyzacja próbek. Próbkę przed badaniem na maszynie wytrzymałościowej należy poddać klimatyzacji aż do ustalenia wilgotności równoważnej w klimacie o temperaturze powietrza $20 \pm 2^\circ\text{C}$ (293 ± 2 K) i wilgotności względnej $65 \pm 5\%$.

Za zgodą stron dopuszcza się klimatyzację przez co najmniej 24 godz, przy czym wilgotność próbek przeznaczonych do badań powinna wynosić $6 \div 12\%$.

2.2. Wykonanie oznaczania

2.2.1. Pomiar przekroju poprzecznego przewężonej części próbki. Szerokość próbki mierzy się za pomocą suwmiarki z dokładnością do 0,1 mm. Grubość próbek mierzy się mikrometrem tarczowym o średnicy stopki 16 ± 1 mm przy nacisku siły 200 G (2 N) z dokładnością do 0,01 mm. Szerokość i grubość próbki mierzy się w trzech miejscach, tj. w środku całkowitej długości próbki oraz w odległości 35 mm od środka. Miejsca pomiarów oznacza się liniami pomiarowymi. Za wymiary przekroju należy przyjąć średnie arytmetyczne trzech dokonanych pomiarów jej szerokości i grubości, obliczone z zaokrągleniem do 0,01 mm. Powierzchnię przekroju oblicza się z zaokrągleniem do 0,001 cm^2 . Pomiaru przekroju poprzecznego dokonuje się bezpośrednio przed badaniem na maszynie wytrzymałościowej.

2.2.2. Oznaczanie wytrzymałości na rozciąganie

2.2.2.1. Przygotowanie maszyny probierczej i umieszczenie próbek w uchwytach. Próbkę należy umieścić w uchwytach maszyny probierczej dokładnie w osi rozciągania, przy czym próbki mocuje się w taki sposób, aby zaciski szczęk były oddalone od środka długości próbki $95 \div 105$ mm.

Zakres obciążeń w maszynie probierczej należy tak dobrać, aby wskazówka siłomierza w chwili rozerwania próbki znajdowała się w przedziale $25 \div 85\%$ wybranego zakresu pomiarowego maszyny probierczej.

2.2.2.2. Obciążanie próbki. Próbkę należy obciążać równomiernie, a szybkość obciążania powinna być tak dobrana, aby zniszczenie próbki nastąpiło w ciągu 60 ± 15 sek.

Instytut Technologii Drewna

Ustanowiona przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego dnia 12 maja 1970 r. jako norma obowiązująca w zakresie metod badań od dnia 1 stycznia 1971 r. (Mon. Pol. nr poz.)

2.2.2.3. Odczyt wartości siły niszczącej P wykonuje się z dokładnością do jednej działki wybranego zakresu pomiarowego maszyny probierczej. Wyniku badań tych próbek, u których zniszczenie nastąpiło poza częścią równomiernie przewężoną, nie bierze się pod uwagę.

2.2.3. Oznaczanie modułu sprężystości liniowej przy rozciąganiu

2.2.3.1. Aparatura tensometryczna i zamocowanie jej na próbce. Do oznaczania modułu sprężystości przy rozciąganiu dobiera się aparaturę tensometryczną o długości początkowej odcinka pomiarowego 100 ± 1 mm. Na próbkach przeznaczonych do badania sprężystości należy zaznaczyć podłużną oś próbki oraz połowę jej długości. Aparaturę należy zamocować na próbce w ten sposób, aby jej ostrza zacisnęły się na obłogach obu płaszczyzn próbki naprzeciw siebie, dokładnie w podłużnej osi próbki oraz w odległości symetrycznej od połowy długości próbki. Długość początkową odcinka pomiarowego zawartą pomiędzy ostrzami tensometrów mierzy się na obu płaszczyznach próbki z dokładnością do 0,1 mm.

2.2.3.2. Umieszczenie próbki z aparaturą tensometryczną w maszynie probierczej należy wykonać zgodnie z 2.2.2.1.

2.2.3.3. Ustalenie wielkości obciążenia próbki. Wielkość obciążenia podstawowego (P_p) powinna wynosić 25% wartości siły niszczącej. Wielkość obciążenia wstępnego (P_w) powinna wynosić 5% siły niszczącej. Wartość obciążeń oblicza się z zaokrągleniem do 0,5 kG (5 N). Odczytów obciążeń P_p i P_w należy dokonać z dokładnością jednej podziałki wybranego zakresu pomiarowego maszyny probierczej. Zakres obciążeń maszyny probierczej należy tak dobrać, aby w chwili wystąpienia siły podstawowej (P_p) wskazówka siłomierza znajdowała się w przedziale 25÷85% podziałki tarczy.

2.2.3.4. Przebieg oznaczania. Próbkę poddaje się obciążeniu wstępnemu (P_w) i dokonuje się odczytu wskazania wielkości odkształcenia na aparaturze tensometrycznej w ciągu 15 sek. Następnie zwiększa się równomiernie obciążenie do wielkości obciążenia podstawowego (P_p) i również w ciągu 15 sek dokonuje się odczytu wskazań aparatury. Wielkość odkształcenia należy odczytać z

dokładnością do 0,001 cm. Następnie równomiernie odciąża się próbkę do poziomu nieco niższego od obciążenia wstępnego (P_w). Czas jednego cyklu badania próbki (obciążanie i odciążanie) powinien wynosić około 90 sek.

Pomiaru wielkości odkształcenia przy rozciąganiu podczas obciążenia siłą P_w i P_p wykonuje się 6-krotnie.

2.2.4. Oznaczanie wilgotności próbki (W) należy wykonać zgodnie z BN-69/7102-02 na próbce po jej oznaczeniu wg 2.2.2 i 2.2.3.

2.3. Obliczanie wyników

2.3.1. Wytrzymałość na rozciąganie (R_r) oblicza się wg wzoru

$$R_r = \frac{P}{A} = \frac{P}{b \cdot s} \quad \text{KG/cm}^2 \quad [\text{N/m}^2]$$

w którym:

- P — siła niszcząca, kG (N),
- A — powierzchnia przekroju zrywanej części próbki, cm^2 (m^2),
- b — szerokość przewężonej części próbki, cm (m),
- s — grubość próbki, cm (m).

2.3.2. Moduł sprężystości przy rozciąganiu (E_r) oblicza się przy uwzględnieniu wyników ostatnich trzech cykli obciążania z dokładnością do 1000 kG/cm^2 (10^6 N/m^2) wg wzoru

$$E_r = \frac{(P_p - P_w) \cdot l_0}{A (l_{s2} - l_{s1})} \quad \text{KG/cm}^2 \quad [\text{N/m}^2]$$

w którym:

- P_p — obciążenie podstawowe, kG (N),
- P_w — obciążenie wstępne, kG (N),
- l_0 — długość początkowa odcinka pomiarowego, cm,
- l_{s2} — średnie odkształcenie długości próbki przy obciążeniu siłą P_p obliczane z ostatnich trzech cykli badania i dla obu tensometrów, cm (m),
- l_{s1} — średnie odkształcenie długości próbki przy obciążeniu siłą P_w obliczone jak dla l_{s2} , cm (m),
- A — powierzchnia przekroju zrywanej części próbki, cm^2 (m^2).

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE do BN-70/7121-03

1. Dotychczasowe normy. Dotychczas obowiązująca PN-65/D-04219 zostaje unieważniona w zakresie p. 6.2.1 z dniem 31 grudnia 1970 r.

2. Zalecenia międzynarodowe
RWPG PC 1820-69